

OBRAZEC ZA PRIJAVO IN ODDAJO NATEČAJNEGA PRISPEVKA

»Lekcije narave: 100 let podnebnih zgodb, ki so oblikovale Goričko«

1. PODATKI O ŠOLI

Naziv šole: Osnovna šola Puconci

Naslov šole: Puconci 178, 9201 Puconci

■ [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

3. PODATKI O AVTORJU (UČENCU/UČENKI)

Ime in priimek: Naja Marič

Razred: 9. a

4. PODATKI O PRISPEVKU

Naslov zgodbe: Kaj je bilo, kaj je in kaj bo?

5. BESEDILO ZGODBE

(Največ 9.000 tipkanih znakov s presledki. Besedilo napišite v slovenskem jeziku.)

Spraševala sem se, ali je sploh vredno raziskovati temo, za katero je marsikomu – po domače povedano – žal velikokrat vseeno. Tudi sama sem se spraševala, ali so naravne nesreče in pojavi na Goričkem zares tema, ki bi me zanimala. Veliko mladih razmišlja tako, vendar se ne zavedajo, kako pomembno je govoriti o takih temah, ne zavedajo se, kako pomembna je narava, in da na nas vpliva vsakodnevno. Če naravi le malce prisluhnemo in jo poskušamo razumeti ter jo poskušamo začititi, bomo slišali in čutili njeno bolečino. Zakaj bolečino? Razlaga ob koncu.

Za lažje razumevanje narave in njenih dejavnikov sem povprašala različne generacije. Za začetek sem si pripravila petnajst enostavnejših vprašanj in jih zastavila vsaki generaciji. Zastavila sem jih svojemu bratu (letnik 1999), babici (letnik 1952) in mami (letnik 1976), da bi dobila več različnih informacij. Zelo zanimivo je, ko slišiš toliko različnih virov, informacij, ki se zelo razlikujejo med sabo. Spraševala sem o naravnih nesrečah v njihovih časih, o življenju z njimi in o ukrepih v primerjavi z današnjimi naravnimi nesrečami. Moj prvi del vprašanj se je nanašal na naravne nesreče v časih, na spremembe Goričkega, v primerjavi z današnjim stanjem.

Najprej bom predstavila pogovor s svojo babico. Povedala mi je, da je bilo v njenih časih predvsem ogromno deževja in grmenja. Dež je lahko trajal tudi po dva tedna. Seno, ki so ga sušili, so lahko sušili tudi po tri tedne. Močno deževje je zelo vplivalo na kmetijstvo, pridelki niso bili takšni, kot bi morali biti. Močnega deževja niso mogli ustaviti, ni bilo letal, ki bi razpršila oblake, da bi preprečili točo in močno deževje. Spremenilo se je tudi Goričko. Predvsem zaradi plazov. Včasih ti plazovi niso bili tako izraziti, kot so danes. Zemlja se ugreza in nastajajo plazovi. Včasih niso imeli toliko možnosti, da bi ukrepali proti različnim nesrečam. Največji problem pa so bile takrat makadamske ceste. Izrazitejša je bila revščina. Glede suše se ni spremenilo skorajda nič, so pa vendarle pripomogle k uničenju pridelkov na poljih. Naravne nesreče oziroma pojavi pa so se razlikovali tudi po letnih časih. Predvsem zima se je razlikovala od ostalih. Zime so bile zelo mrzle, lahko tudi do minus dvajset stopinj. Moja babica je mnenja, da skrb do narave ne vpliva toliko na naravne pojave, kot si mislimo. Vprašala sem jo tudi, katere naravne nesreče jo je bilo najbolj strah. Najbolj jo je bilo strah neviht zaradi močnega grmenja in strel, saj je v hiši v časih živelo tudi do 10 ljudi, hiše so bile krite s slamo in niso bile dovolj trdne za takšna huda neurja. Povedala mi je tudi, da močnih in nepredvidljivih vetrov, kot so danes, takrat ni bilo.

Sofinancira
Evropska unija

Naslednjo sem izpraševala svojo mamo. Tudi ona mi je povedala za dvotedensko deževje, ki je vplivalo na poljedelstvo. Njeni odgovori se niso preveč razlikovali od babičinih. Omenila mi je tudi pogozdovanje, ki se je povečevalo. Proti naravnim nesrečam so pomagali gasilci in ljudje so si pomagali med seboj. Ni bilo takšnih sunkov vetrov kot danes. Doživljali so nihanja med hudimi in milimi zimami. Opisovala mi je ogromne toče in nalive, ki so zamočili tudi takrat že zidane hiše. Meni, da smo naravo izčrpali sami in da si bo Zemlja težko opomogla. Močni nalivi in deževja, kot so danes, so kritični predvsem finančno. Včasih si hiš niso mogli zavarovati, za vse posledice so mogli poskrbeti sami. Moja mama je mnenja, da če se poglobimo v naravne nesreče in začnemo ljudi ozaveščati o njih, začnemo razmišljati bolj ekološko, se morda lahko še kaj spremeni, vendar nikoli ne bo tako, kot je bilo na začetku, pred človekom, pred začetkom, ko je človek začel z onesnaževanjem narave. Zdaj se gradijo okolju prijazne hiše, kar že sledi napredku.

Naslednjega sem povprašala svojega brata, ki je že prebival v moderni hiši, v kateri ni bilo več kot štirih oseb. Spominja se, da mu je bilo vseč, ko je grmelo, pa vendar se je bal močnih vetrov. Kot otrok je s strahom doživljal udar strele zaradi mogočih posledic – na primer vžig, saj ga je doživel.

Goričko se ni preveč spremenilo, razen tega, da so se ljudje izseljevali. Pri naravnih nesrečah so ljudje bolje ukrepali, z avioni in gasilci. Pogosta je bila toča. Spominja se velikega uničenja zaradi nje. Meni, da na naravne nesreče vpliva tudi skrb za naravo in da so naravni pojavi pogostejši na Goričkem zaradi višinske razlike – predvsem vetrovi in plazovi. Pogostejša so tudi nihanja med mrzlim in toplim vremenom. V pogovoru z njim sem se poglobila tudi v globalno segrevanje, ki se po njegovem mnenju zdaj rešuje bolje, ker so ljudje bolj ozaveščeni.

Na podlagi zastavljenega vprašalnika sem ugotovila, da je za starejše generacije globalno segrevanje in poglobljanje v to temo precej zahtevno, saj v njihovih letih tega pojma še niso poznali. Niso poznali vplivov globalnega segrevanja ali kako ga rešiti, zato jim je zdaj ta pojav težje razložiti.

Ugotovila sem, da so mi vsi opisovali podobno naravno nesrečo. To so bile nevihte in toča. Zdaj pa manjka še moje mnenje. Trenutno je zelo veliko nenapovedanih in močnih vetrov, ki so kar pretresljivi. Zelo me je strah tega, ko vidiš pridelke na njivah in vrtovih, kako lepo uspevajo, čez nekaj minut pa teh pridelkov ni več. Opazila sem tudi, da se čedalje bolj pojavljajo ekstremni vremenski dogodki, kot so večje suše in poplave.

Posledica pomanjkanja dežja se bo poznala čez nekaj let, ko bo začelo primanjkovati hrane oziroma pridelkov. Posledično ne bo niti hrane za živino in ne bo mesa. Ljudje ne bodo mogli preživeti brez hrane. Lansko leto je na kmetijstvo močno vplivala pozeba in ustvarila osemdesetodstotno škodo pridelkov. Prav tako je bilo prelomno leto dva tisoč triindvajset, zgodile so se ogromne poplave z osemdesetodstotno škodo in neurja s točo, ki so uničila vsa kmečka poslopja in zemljišča, uničila so tudi vse zaloge hrane za živino. Prav tako je nastopila velika pozeba s stodontno škodo pridelka. Vprašljivo je bilo tudi leto 2022, ko je velika suša povzročila izpad krme.

Vse naštetne nezgode so zelo nevarne in njihova škoda je finančno zelo visoka. Zadnja leta je to nihanje med njimi ogromno. Leta 2022 je bila ogromna suša, leto potem ogromne poplave in toča, leta 2024

Sofinancira
Evropska unija

pa velika škoda zaradi pozebe. Te naravne nesreče pa ne vplivajo samo na kmetijstvo, ampak povzročajo tudi ekonomske posledice na infrastrukturi zaradi ogromnih stroškov sanacij, ki bremenijo državni proračun. Nesreče imajo tudi socialni vpliv, saj ogrožajo življenja, povzročajo izgubo domov in med drugim tudi psihološke travme prizadetim prebivalcem. Uničenje proizvodnih zmogljivosti in infrastrukture lahko zavre gospodarski razvoj območja za več let. Škodujejo tudi naravi, povzročijo spremembe v pokrajini, onesnažijo vodne vire in uničujejo življenjske habitate živalim. Za vse to je potreben dober razmislek, ali je to kar počnemo, zares dobro. Razmisliti je potrebno, kako naprej in kako ukrepati, saj če bomo nadaljevali tako, bo kmalu prepozno.

Izčrpali bomo življenje v oceanih zaradi intenzivnega ribištva, uničili bomo koralne grebene, ki nas ščitijo pred močnimi valovi. Velik problem pa so tudi razni odpadki (umetni materiali), ki jih mečemo v jezera, potoke, morja ... Njihovi makro delci ponikajo z dežjem v podtalnico, ki jo sami pijemo. Z onesnaževanjem narave škodujemo sebi, zato je pomembno, da začnemo ozaveščati ljudi in da začnemo skrbeti za naravo, kajti kmalu je ne bo več, če bomo nadaljevali tako, kot smo si zamislili.

Ni vse v elektroniki, v robotiki, v električnih avtomobilih. Tudi odpadne baterije onesnažujejo naravo. Z leti bomo izčrpali zemljo in takrat bomo sami začutili posledice. Upam, da take katastrofe sama ne bom doživela, vendar v stanju, v katerem smo trenutno, nam ne kaže prav najboljše.

